

Irma, la douce

(Irma, la dulce) de Billy Wilder

Josep Carles Romaguera

És tota una celebració poder tornar a veure *Irma, la douce* -o qualsevol film de Billy Wilder- perquè, i encara que caigui en la inevitable evidència, es tracta d'una autèntica joia del setè art. Ens trobam un film que supera el pas del temps i les contínues revisions, com quasi tota la filmografia del seu director, un Billy Wilder que s'erigeix en un dels grans mestres que ha donat aquest primer segle de cinema. El motiu d'aquest nivell superior assolit pel director resideix en la seva tasca, basada en una metodologia infalible i oblidada -en temps on la importància resideix en uns bons efectes especials-, i que consisteix en partir d'un excel·lent guió i fer-ne una posada en imatges a l'alçada; cal afegir-hi, en aquest cas també, l'enorme capacitat interpretativa de Jack Lemmon i Shirley MacLaine.

El film uneix tota una sèrie d'elements que es van recolzant l'un amb l'altre, que es balancegen, amb calculada precisió, entre el seu origen primari i l'autoritària personalitat del seu director. *Irma, la douce* parteix d'una comèdia musical d'Alexandre Brefford amb cançons compostes per Marguerite Monnot, i que Wilder va eliminar en la seva adaptació, a més de reescriure pràcticament tota la història. Fetes aquestes indicacions, crec que es pot veure com a l'inici del film fa la sensació (fet que es perllongarà al llarg de la projecció) de ser un musical per la gran habilitat amb què el director combina, en la presentació, la música i les imatges que alternen els títols de crèdit i diferents situacions d'Irma amb distints clients, però amb un mateix desenllaç. La pel·lícula ja dona mostres de ser una lliçó sobre el domini del ritme.

Després d'una panoràmica de París, acompanyada d'una veu en off, l'acció es centra en el que es coneix com "el ventre de París" i en concret al carrer Casanova -una reproducció de la rue de Saint-Denis que demostra l'extraordinària tasca en la direcció artística en un film rodat íntegrament en estudis. Wilder fa honor d'una envejable economia de mitjans a l'hora de fer la presentació de l'ambient i de la vida frívola que es porta en l'esmentada barriada. Els personatges són ràpidament definits per la capacitat visual de Wilder i la veu en off que actua com a narradora.

Des d'un principi el film adopta un caire corrosiu, fent una crítica de la mentalitat burgesa, que permet l'odi i prohibeix l'amor com manifestarà Moustache. El propietari del cafè on es reuneix tothom, i que es descobreix com

l'alter-ego de Billy Wilder, resultarà un mètode molt adequat per introduir-hi al film tota una sèrie de reflexions que d'altra manera podrien quedar insinuates de forma equívoca. Així doncs, *Irma, la douce* es mostra en el seu rerefons com una obra edificant, que denuncia la contradictòria ideologia burgesa, i que fa un al·legat de la prostitució, com a element important per a l'economia del barri.

La pel·lícula, al llarg del metratge, manté aquest to de comicitat, per moments excèntric, i en altres més moderat amb tendència cap al sentimentalisme. A més, Wilder, a mida que avança l'acció, i sembla que no satisfet amb la seva feridora postura, va introduint, ple de cinisme, diversos comentaris referits a la psicoanàlisi. L'exemple més clar és el següent: Lord X, personatge inventat per Nèstor perquè Irma no hagi d'anar al llit amb ningú més que ell, es declara impotent, malgrat l'ús dels mètodes freudians. La solució serà la intervenció d'una dona experta com Irma. El personatge de Lord X també serveix a Wilder per incloure un altre dels seus temes més constants: la falsedat de les aparences; discurs on el director s'aferra a l'escepticisme davant una realitat enganyosa on moltes coses semblen ser el que no són. Això queda posat de manifest a través de la disfressa de Nèstor - i com ja va utilitzar en *Some Like it Hot*.

Irma, la douce és un excel·lent film que s'instal·la dins l'univers personal de Billy Wilder, autor de grans obres mestres gràcies al seu domini sobre tots els elements que constitueixen el fet de la creació cinematogràfica i l'aportació exclusiva del "toc Wilder". ♦

"Això no és només un treball, és una professió."
Shirley MacLaine a *Irma la dulce*